

Yhteenvedo vuodel 2021 arviointikertomuksesta aiheutuneista toimenpiteistä

Tässä yhteenvedossa on vastaukset arviointikertomuksen tiivistelmäkohtiin (kohdat 1–15) sekä johtopäätöksiin ja suosituksiin. Toimialojen vastaukset on kirjoitettu ao. kohtien jälkeen. Yhteenvedon lopussa ovat tavoitekohtaiset sitoviin tavoitteisiin annetut selvitykset.

Arviointikertomuksen tiivistelmän huomioihin sekä johtopäätöksiin ja suosituksiin esitetään annettavaksi seuraavat selvitykset

Tarkastuslautakunta:

- 1. Valtuustokaudella 2018–2021 asetettiin yhteensä 137 strategista vuositavoitetta. Strategisten tavoitteiden toteuttamista ja arvioitavuutta vaikeuttivat kahtena viimeisenä vuotena koronapandemian vaikutukset. Toteutumatta jääneiden tavoitteiden osuus nousi selvästi vuosina 2020–2021. Noin 80 prosenttia valtuustokaudella asetetuista tavoitteista toteutui kuitenkin täysin tai osittain. Tarkastuslautakunta oli valtuustokaudella joko eri mieltä raportoidusta tavoitetoteutumasta tai antoi erilaisia huomautuksia 32 tavoitteen osalta.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 1 sekä johtopäätöksiin s. 18 ja suosituksiin s. 19:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että lisääntyneistä tukitoimista huolimatta pitkien koronasta aiheutuvien etäopiskelujaksojen jälkeen kaikkia opiskelijoita ei saatu palaamaan toivotulla tavalla lähiopetukseen ja/tai jatkamaan opiskelua.

Kaupunkikulttuurin toimiala:

Kaupunkikulttuuri toteaa, että tavoiteasetantaan ja tavoitteiden mittarointiin panostetaan uudella strategiakaudella mm. toimialan oman strategian laadinnan ja tiiviin henkilökunnan osallistamisen kautta. Yhdeksi pidemmän aikavälin vaikuttavuustavoitteeksi on nostettu NEET-nuorten määrän vähentäminen.

Kaupunkiympäristön toimiala:

Koronapandemiasta huolimatta kaupunkiympäristön toimiala suoriutui sille vastuutetuista perustehtävistä erinomaisesti. Asiantuntijatehtäviä tehtiin etätyönä ja näin pyrittiin pitämään henkilökunta terveisinä ja työkykyisinä. Tavoitteessa onnistuttiin sillä palveluiden heikkenemistä ei havaittu.

Toimiala on pyrkinyt kiinnittämään erityistä huomiota strategisten tavoitteiden mittarointiin. Toisinaan tavoitteiden otsikot tulee annettuna luottamustoimielimistä ja mittareiden kehittäminen menee osittain keksimisen puolelle. Tätä kuitenkin harjoitellaan joka vuosi ja selvää kehittymistä on havaittavissa. Toimiala kiittää tarkastuslautakuntaa hyvistä näkemyksistä ja kehittämis ehdotuksista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, lastensuojelun tai huostaanottojen tarve ei ole viime vuosina vähentynyt tavoitteiden mukaisesti. Osaltaan tilanteen vaikeutumiseen entisestään on vaikuttanut koronaepidemia, joka on heijastunut voimakkaasti lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin. Kasvanut palvelutarve on ruuhkauttanut (perus)palveluihin pääsyä ja pitkittänyt palvelutarvetta. Henkilöstötilanne on viime vuosina vaikeutunut entisestään.

Perhe- ja sosiaalipalveluissa on aktiivisesti tehty työtä monialaisen palvelutarpeen arvioinnin kehittämiseksi ja asiakaslähtöisen organisaatorakenteen juurruttamiseksi. Työtä lasten ja nuorten

hyvinvoinnin tukemiseksi ja vaikuttavan varhaisen tuen lisäämiseksi on edelleen jatkettava. Kappaleen 2.2 selvityksessä kuvataan tarkemmin huostaanottotarpeenkin vähentämiseksi tehtyä ja tehtävää kehitystyötä.

Kasvupalvelut:

Koronapandemia muutti toimintaympäristöä vuosina 2020 ja 2021 suuresti ja tällä oli selvästi vaikutusta tiettyjen mittareiden toteutumatta jäämiseen. Varsinkin työllisyyden parantamiseen kuten arviointikertomuksessa mainitaan.

Talous ja strategia:

Koronapandemia aiheutti huomattavan suuret menot kaupungin toiminnoille. Suurimmat menot kohdistuivat sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalle, mutta pandemia aiheutti paljon kustannuksia myös muille toimialoille mm. koulujen ja päiväkotien tehostetun siivouksen muodossa. Koronapandemian aiheuttamia kuluja ei sisällytetty alkuperäiseen talousarvioon, koska pandemian jatkumista ja sen aiheuttamien kulujen määrää oli mahdotonta arvioida. Lisäksi valtio lupasi korvata pandemian aiheuttamat menot täysimääräisesti, mutta korvauksen tapa oli talousarviota valmisteltaessa vielä epäselvä. Sosiaali- ja terveydenhuollolle haettiin lisämäärärahaa pandemian aiheuttamiin kuluihin noin 50,7 milj. euroa vuonna 2022. Kustannukset koostuivat mm. koronanäytteenottomenoista sekä rokotus- ja tartunnanjäljitystoiminnasta. Lisäksi Vantaan lentokentällä järjestettiin rajojen terveysturvallisuustoimintaa, joka aiheutti lähes 10 milj. euron menot vuonna 2022. Koronapandemian aiheuttamien menojen vuoksi menojen hillitsemisen tavoite ei toteutunut. Valtio korvasi kunnille syntyneet koronamenot pääosin valtionavustuksina eli ne kohdistuivat suoraan toimialojen tuloihin. Nettokustannuksia ei pääsääntöisesti kunnille syntynyt.

Tavoitteiden raportoinnin selkeyttä ja täsmällisyyttä kehitetään myös jatkossa. Jo tavoitteita ja mittareita valmisteltaessa on syytä myös jatkossa varmistaa, että tavoite, mittari ja siten myös raportointi kohtaavat eli mittari mittaa oikeaa asiaa tavoitteen seurannan kannalta ja raportointi vastaa mittaria.

Tarkastuslautakunta:

2. *Kaupunginhallituksen raportoinnin mukaan vuoden 2021 sitovista strategisista tavoitteista (yhteensä 39 tavoitetta) oli toteutunut täysin 15, osittain 14 ja 10 tavoitetta ei toteutunut lainkaan. Koronaviruspandemia vaikutti voimakkaasti tiettyjen tavoitteiden toteutumatta jäämiseen (esimerkiksi työllisyyden parantamiseen liittyvät tavoitteet) ja arvioitavuuteen. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kolmen tavoitteen raportoidusta toteumasta, kahden tavoitteen osalta huomautettiin raportoinnista, viiden tavoitteen osalta mittaroinnista. Selkeä mittarointi antaa hyvän lähtökohdan tavoitteiden arvioinnille ja mittaroinnin kehittämiseen pitääkin kiinnittää edelleen huomiota.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 2 sekä johtopäätöksiin ja suosituksiin s. 28 (sitovien tavoitteiden tavoitekohtaiset selvitykset lopussa kohdassa sitovat tavoitteet):

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että kiinnittää jatkossa mittarien selkeyteen ja ajantasaisuuteen sekä myös varmistamaan, että moniosaisissa tavoitteissa kaikille tavoiteosille on asetettu mittari.

Kaupunkikulttuurin toimiala:

Kaupunkikulttuuri toteaa, että koronaviruspandemia vaikutti kaikkien toimialan vastuulla olevin tavoitteiden toteuttamiseen. Suunniteltuja tapahtumia ja myönteisen erityiskohtelun ohjelman toimenpiteitä jouduttiin sopeuttamaan pandemiatilanteen rajoitukset huomioiden. Myöskään

harrastustoimijat eivät pystyneet toteuttamaan toimintaa suunnitellusti, minkä vuoksi ilmoituksia Hobihobi-portaaliin ei saatu tavoitellusti. Ilahduttavaa sen sijaan oli, että usea poikkeusaikana luotu etäosallistumismahdollisuuksia hyödyntävä palvelu ja toimintamuoto on jäänyt käyttöön.

Kaupunkiympäristön toimiala:

Koronapandemiasta huolimatta kaupunkiympäristön toimiala suoriutui sille vastuutetuista perustehtävistä erinomaisesti. Asiantuntijatehtäviä tehtiin etätyönä ja näin pyrittiin pitämään henkilökunta terveisinä ja työkykyisinä. Tavoitteessa onnistuttiin sillä palveluiden heikkenemistä ei havaittu.

Toimiala on pyrkinyt kiinnittämään erityistä huomiota strategisten tavoitteiden mittarointiin. Toisinaan tavoitteiden otsikot tulee annettuna luottamustoimielimistä ja mittareiden kehittäminen menee osittain keksimisen puolelle. Tätä kuitenkin harjoitellaan joka vuosi ja selvää kehittymistä on havaittavissa. Toimiala kiittää tarkastuslautakuntaa hyvistä näkemyksistä ja kehittämisehdotuksista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Tarkastuslautakunta kävi arviointikertomuksessa läpi vuoden 2021 tilinpäätöksen raportoinnit sitovien tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunta oli eri mieltä kahden sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalle vastuutetun tavoitteen raportoinnista ja kahden tavoitteen osalta huomautettiin tavoitteen mittaroinnista. Yhden tavoitteen osalta lautakunnalla ilmaisi huolensa tavoitteen toteutumattomuudesta.

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, toimialan tulkinnot tavoitteiden 12.9 ja 12.11 toteutumisesta ovat olleet liian suotuisat. Tavoitteen 12.7 osalta asetettu mittari ja siten toteutumisen arviointi on kohdentunut vain osaan tavoitteenasettelusta, mikä jättää mahdollisuuden arvioida tavoitteen saavuttamista rajalliseksi. Tavoitteen 12.8 osalta tarkastuslautakunta ehdottaa mittaroinnin ja raportoinnin laajentamista terveysasemille pääsyn osalta myös takaisinsoittojen keskiarvoihin ja hajontaan. Toimiala on samaa mieltä tarpeesta mitata ja seurata tämän toimialan keskeisen palvelukykyä kuvaavan puhelinpalvelun toimivuutta; tällä hetkellä palveluntuottajalta ei ole saatavissa takaisinsoittojen osalta hajontatietoa. Kuten tarkastuslautakunta toteaa (tavoite 12.6), lastensuojelun tarve ei ole vähentynyt toivotulla tavalla. Toimiala jatkaa työtä lasten ja perheiden palvelujen vaikuttavuuden parantamiseksi em. kriittisen hyvinvointitavoitteen saavuttamiseksi.

Jatkossa toimiala tarkastelee entistä kriittisemmin toteutumisarvioitaan tilanteessa, jossa kehitys on toivotun suuntaista, mutta asetettu täsmällinen tavoite jää saavuttamatta. Myös tavoitteiden ja mittareiden sanoitukseen sekä yksiselitteisyyteen tullaan kiinnittämään entistä tarkempaa huomiota.

Talous ja strategia:

Tavoitteiden raportoinnin selkeyttä ja täsmällisyyttä kehitetään myös jatkossa. Jo tavoitteita ja mittareita valmisteltaessa on syytä myös jatkossa varmistaa, että tavoite, mittari ja siten myös raportointi kohtaavat eli mittari mittaa oikeaa asiaa tavoitteen seurannan kannalta ja raportointi vastaa mittaria.

Tarkastuslautakunta:

- 3. Vantaalla sekä emokaupungin että kaupunkikonsernin taloudellinen tulos oli hyvä vuonna 2021. Hyvää tulosta selittivät valtion suorat ja välilliset koronatuett, omaisuuden myyntivoitot ja talouden tasapainottamistoimenpiteet. Hyvän taloudellisen aseman ylläpitäminen on jatkossa entistä tärkeämpää, jotta kaupungin rahoituksellinen asema ja investointikyky säilyvät myös tulevaisuudessa isoissa rakenteellisissa muutoksissa (erityisesti sosiaali- ja terveysalan uudistus).*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 3 sekä johtopäätöksiin s. 36, 38, 40 ja 42:

Talous ja strategia:

Vantaan vuoden 2021 tilinpäätös muodostui huomattavasti ennakoitua paremmaksi vuosikatteen ollessa 166,6 milj. euroa ja tilikauden tuloksen päätyessä 61,4 milj. euroa ylijäämäiseksi. Toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 85,4 milj. eurolla ja muutetun talousarvion 33 milj. eurolla. Ylityksestä valtaosa (n. 70 milj. euroa) muodostui sosiaali- ja terveydenhuollon saamista koronakorvauksista, jotka vuonna 2021 kohdistettiin suoraan toimialalle toiminta-avustuksina. Myös kaupunkiympäristön tulot ylittivät talousarvion lähes 13 milj. eurolla. Tästä ylityksestä pääosa koostui hoivakotien konsernin sisäisistä myynneistä VAV:lle sekä ennakoitua suuremmista maanmyynti- ja sopimuskorvauksista. Toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion 40,6 milj. eurolla ja alittivat muutetun talousarvion 49,9 milj. eurolla. Muutetussa talousarviossa huomiottiin mm. koronapandemian aiheuttamia kustannuksia. Kaupungin oman toiminnan tasapainottamisohjelma toteutettiin suunnitelman mukaisesti. Erityisesti henkilöstömenot ja joukkoliikenteen kulut, joihin vaikutti HSL:n saama koronatuki, alittivat talousarvion.

Vuoden 2021 verotulot ylittivät muutetun talousarvion 9,5 milj. eurolla ja valtionosuudet 0,3 milj. eurolla. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna verotulot ylittyivät 42,3 milj. euroa. Sekä kunnallisveron että kiinteistöveron toteumat olivat hyvin lähellä alkuperäistä talousarviota, mutta yhteisöveron muutos oli ennakoitua suurempi. Valtio päätti jatkaa kuntien yhteisöveron jako-osuuden määräaikaista korottamista 10 prosenttiyksiköllä vielä vuoden 2021 ajan ja Vantaalle tämä tarkoitti noin 25 milj. ylitystä arvioituun verrattuna. Rahoitustuottoja ja -kuluja toteutui vuonna 2021 yhteensä 26 milj. euroa, talousarviossa yhteenlasketuiksi rahoitustuotoiksi ja -kuluksi oli arvioitu 23,4 milj. euroa. Poistoja ja arvonalentumisia toteutui vuonna 2021 yhteensä 103,7 milj. euroa, joka oli 3,7 milj. euroa talousarviossa arvioitua vähemmän.

Muutetun talousarvion bruttoinvestointimenoiksi muodostui 150,9 milj. euroa. Vuoden 2021 toteutuneet bruttoinvestointimenot olivat yhteensä 120,6 milj. euroa jääden 30,3 milj. euroa alle muutetun talousarvion erityisesti uudis- ja korjausrakentamisen toteutusajankohtien siirtymisen sekä toteutuneiden hankkeiden ennakoitua pienempien kustannusten vuoksi. Talousarviossa 2021 varauduttiin 67,6 milj. euron nettolainanottoon. Vahvan tuloksen takia kaupungin pitkäaikaista lainakantaa pystyttiin lyhentämään vuoden 2021 aikana 9,5 milj. eurolla.

Henkilöstö- ja konsernipalvelut:

Konsernirakennetta kehitetään myös tulevina vuosina siten, että kaupunkikonsernin omistusten kokonaisuus olisi mahdollisimman tarkoituksenmukainen eli kaupungin palvelutuotantoa tukeva ja taloudellisesti järkevä. Henkilöstö- ja Konsernipalvelut on laatinut konserniomistusten kokonaisuutta tarkastelevan suunnitelman, jonka Konsernijaoston hyväksynyt noudatettavaksi ohjeellisenä toimenpidesuunnitelmana, pois lukien Kiinteistö Oy Korson Toimistokeskusta koskeva osa. Suunnitelman valmistelussa on huomioitu vuonna 2021 laadittu ja hyväksytty tuottavuus- ja kasvuohjelma vuosille 2021–2025, minkä tavoitteena on parantaa kaupungin taloustilannetta siten, että vuonna 2023 käyttötalous olisi tasapainossa ja tilikausi ylijäämäinen. Ohjelmassa ennakoidaan tasaista myyntivoittoa myös lähivuosille. Lisäksi konserniomistusten kokonaissuunnitelman valmistelussa on huomioitu 1.1.2023 hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyminen. Hyvinvointialueuudistus ohjaa olennaisesti myös järjestelyjä, joita kaupunkikonsernissa tulee suunnitelman mukaan toteuttaa. Suunnitelma on luonteeltaan kokonaistarkastelu konsernin omistuksista ja sen tarkoituksena on ohjata jatkovalmistelua. Suunnitelman mukaiset yhtiöjärjestelyjä koskevat päätökset tuodaan yhtiökohtaisesti hallintosäännön osoittamien toimielinten päätettäväksi.

Tarkastuslautakunta:

4. *VAV-konsernilla on merkittävä rooli kohtuuhintaisten asuntojen saatavuuden turvaajana. Kysyntä VAV:in asuntoihin on kova ja vain murto-osa hakijoista saa asunnon. VAV:in asuntotuotantoa hidastaa pula sopivista tonteista ja suunnitteluun liittyvät haasteet.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 4 sekä johtopäätöksiin ja suosituksiin s. 51:

Henkilöstö- ja konsernipalvelut:

Henkilöstön ja konsernipalveluiden palvelualue vastaa omistajaohjauksen käytännön toteuttamisesta ja käy säännöllisesti omistajaohjauskeskusteluja tytäryhteisöjen kanssa sekä pyrkii omalta osaltaan vaikuttamaan siihen, että omistajanäkökulma välittyisi mahdollisimman selkeästi, yhtiöt saavuttaisivat niille asetetut tavoitteet ja että kaupungin ja tytäryhteisöjen välillä olisi luottamuksellinen ja keskusteleva yhteys. Palvelualue pyrkii omalta osaltaan vaikuttamaan niin ikään siihen, että VAV:n asuntotuotannon taso pystyttäisiin pitämään riittävän korkealla. Kaupungin johto on kaupunkiympäristön toimialan johdolla kiinnittänyt erityistä huomiota VAV:lle tarjottavien tonttien riittävyyteen ja Kaupunkiympäristön toimiala antaa oman selvityksensä asiaa koskien.

Kaupunkiympäristön toimiala:

Vantaa ei ole päässyt MAL-sopimuksessa asetettuihin valtion pitkän korkotuen ARA-vuokra-asuntojen tuotantotavoitteisiin viime vuosina. Tavoitteena on ollut 528 asuntoa vuosittain, joista VAV-konsernin tavoite noin 350 asuntoa vuosittain. Vuonna 2021 Vantaalle valmistui 314 pitkän korkotuen vuokra-asuntoa, joista VAV-konsernin osuus oli 100 asuntoa. Myöskään asemakaavoituksessa ei olla päästy MAL-sopimuksessa asetettuun tavoitteeseen, 240 000 k-m2 uutta asuntokerrosalaa vuosittain. Vuonna 2021 tavoitteesta jäätii kauas, noin 90 000 k-m2:in.

VAV-konsernin kohtuuhintaisen asuntotuotannon lisäämiseksi toimenpiteet on jo käynnistetty ja niitä on käsitelty mm. kaupungin johtoryhmässä 23.5.2022. Keskeisiä keinoja tonttitarjonnan lisäämiseksi ovat kaupungin tonttivarannon lisääminen kaavoituksella ja maanhankinnalla (ml. maankäyttösopimukset), kohtuuhintaisen vuokra-asumisen painottaminen tontinluovutuksessa, keskusten ja asuinalueiden asuntokannan kehittäminen monipuolisesti sekä erillisen tonttiohjelman laatiminen VAV-konsernille. Kaikki toimenpiteet on jo otettu käyttöön.

Merkittävässä maankäyttösopimuksissa, joissa kaavamuutoksen laajuus on noin 10 000 kerrosneliömetriä, varmistetaan asuntotuotannon monipuolisuus hallintamuotojakauman ohjauksen kirjauksilla. Sopimuksissa pääsääntöisesti veloitetaan toteuttamaan uudesta asumisen rakennusoikeudesta vähintään 20 % valtion pitkän korkotuen vuokra-asuntotuotantona ja noin 10 % asumisoikeus- tai osaomistusasuntoina, lyhyen korkotuen vuokra-asuntoina sekä mahdollisilla uusilla rahoitusmalleilla. Em. maankäyttösopimusten vaatimuksilla pyritään osaltaan parantamaan kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteutumisen edellytyksiä, myös VAV-konsernin osalta.

Kaupungin toimenpiteiden lisäksi tarvitaan vahvaa edunvalvontaa yhteistyössä VAV:n kanssa korkotukilainsäädännön uudistamisessa, jotta pitkän korkotuen rahoitusmalli säilyisi tulevaisuudessa riittävän houkuttelevana toimijoiden, kuten VAV-konsernin, kannalta.

Asemakaavoituksessa on talousarvion puitteissa ohjattu lisää henkilöresursseja asuntokaavoitukseen MAL-sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Vuoden 2022 ja tulevassa 2023 kaavoitusohjelmassa priorisoidaan vielä aikaisempaa vahvemmin asuntokaavoitusta. Tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaa ratkaisevalla tavalla kaupungin maanomistuksen osuus kaavahankkeista ja toisaalta markkinatilanne, joka ohjaa yksityisten kumppaneiden halukkuutta viedä kaavahankkeita valmiiksi asti. Kaavaratkaisuissa varmistetaan kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytykset kaavoittamalla soveltuviin kohteisiin ara-vuokra-asuntotuotantoon soveltuvia tontteja.

Tarkastuslautakunta:

5. *Työllisyyspalvelujen toiminta muuttui merkittävästi Vantaa-Kerava työllisyyden kuntakokeilun alkaessa. Toiminnan alkuvaiheessa ei heti päästy täysipainoiseen palveluohjaukseen henkilöstövajeen vuoksi. Loppuvuodesta 2021 palveluohjausta on saatu tehostettua ja on myös lähdetty hakemaan uusia toimintatapoja työllistämiseen. Talouden kehityksellä on ratkaiseva merkitys työllisyystavoitteiden saavuttamiselle.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 5 sekä johtopäätöksiin s. 59–60 ja suosituksiin s. 60–61:**Kasvupalvelut:**

Kasvupalveluilla ei ole tähän lisättävää, asia on juuri noin kuten arviointikertomuksessa mainitaan. Kehittämistä, kuten asiakaspalveluprosessien kehittämistä on jatkettu ja jatketaan TE2024-valmistelun yhteydessä. Lisäksi muun muassa Keva:lta on saatu rahaa työhyvinvoinnin kehittämiseksi.

Tarkastuslautakunta:

6. *Terveysasemilla omalääkärille pääsi keskimäärin 55 vuorokaudessa. Potilailla, joilla ei ole nimettyä omalääkärinä, odotusaika oli keskimäärin 83 vuorokautta. Odotusaikoja ei voida pitää tyydyttävänä. Takaisinsoittotoiminto kaipaa edelleen kehittämistä. Uhka- ja väkivaltatilanteiden lisääntyminen terveysasemilla on huolestuttavaa.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 6 sekä johtopäätöksiin s. 65–66 ja suosituksiin s.67:**Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:**

Tarkastuslautakunta on todennut laatimassaan arviointikertomuksessa, että terveysasemien palveluiden hoitoon pääsyä tulee nopeuttaa kaikin keinoin huomioiden tulevat lainsäädännön muutokset sekä asiakkaiden avunsaannin oikea-aikaisuus ja tehokkuus.

Terveysasemien palveluun pääsyä on kehitetty ja nopeutettu terveyspalveluiden palvelualueella eri keinoin ja hoitoon pääsyä on saatu vuoden 2022 aikana nopeutettua. Alkuvuonna 2022 terveysasemien kiireettömään hoitoon pääsi 14 vuorokaudessa 61 % potilaista ja saman vuoden kesällä 74 % potilaista. Kesällä 67 % potilaista pääsi hoitoon 7 vuorokaudessa. Saatavuuden parantuminen näkyy myös hoitotakuujonojen lyhentymisenä. Palvelujen saatavuutta on parantanut mm. lääkäreiden yhtenäistetyt aikataulupohjat, henkilöresurssin lisääntyminen saatujen lisävakanssien myötä terveysasemilla ja mielenterveyspalveluissa sekä eri terveysasemilla tehty oma kehittämistyö saatavuuden parantamisessa. Moniammatillisen työn kehittämisellä on saatu asiakkaiden avunsaantia oikea-aikaistettua: esim. lääkkeenmääräyshoitajat, fysioterapian suoravastaanotto, psykiatriset sairaanhoitajat ja farmasistit. Vuoden 2022 aikana jatketaan moniammatillisen työn ja saatavuuden parantamisen kehittämistä ja pilotointeja eri terveysasemilla. Hoidon painopistettä on siirtynyt myös kevyempiin ja varhaisempiin kontaktimuotoihin, sähköisiin yhteydenottoihin ja puheluihin. Puhelinpalvelujärjestelmän arviointi on jatkuvaa ja henkilöstöä on koulutettu palvelun sujuvoittamiseksi. Hoitoon pääsyn nopeuttamiseksi terveysasemien palvelut on lisännyt puhelinpalvelujen ostoja. Kuulovammaisten Chat-palvelun on otettu käyttöön kuluvana vuonna. Hoidon saatavuuden parantamiseksi käytössä ovat myös etä-vastaanottopalvelut sekä maksusitoumukset. Kiireettömän hoidon seuranta ja tiedolla johtamista on tehostettu luomalla uusia mittareita kuten toteutuneen käynnin odotusaika kiireettömän sairaanhoidon osalta. Saatavuuden tunnuslukuja seurataan säännöllisesti ja palvelualueella ja palveluyksiköissä tehdään kehittämistoimenpiteitä saadun tiedon pohjalta. Henkilöstön pito- ja vetovoimaa kehitetään jatkuvasti, jotta saadaan varmistettua palveluissa riittävä ja ammattitaitoinen henkilöstö.

Lisäksi tarkastuslautakunta nosti esille henkilöstöön kohdistuvien uhka- ja väkivaltatilanteiden lisääntymisen ja henkilöstön turvallisten työskentelyolosuhteiden takaamisen. Uhka- ja väkivaltatilanteiden lisääntyminen on tunnistettu palvelualueella ja tilannetta seurataan säännöllisesti. Palveluyksiköt arvioivat riskejä vaaratilanteiden vähentämiseksi sekä suunnittelevat ja toteuttavat toimenpiteitä henkilöstön turvallisuuden edistämiseksi. Yksiköissä toteutetaan säännöllisesti turvallisuustoimenpiteiden tarkistus. Terveyspalveluissa on myös suunniteltu henkilöstön turvallisuuskoulutusta. Turvallisten työolosuhteiden kehittämistyötä jatketaan yhdessä hyvinvointialueen valmistelun kanssa.

Tarkastuslautakunta:

7. *Pandemian vaikutukset ovat näkyneet monin tavoin ennaltaehkäisevässä terveydenhuollossa. Henkilöstöä on ajoittain siirretty pandemiatehtäviin, kuten rokotustoimintaan ja tartunnanjäljitykseen. Henkilöstön saatavuusongelmat näkyvät ostopalvelun ja vuokratyövoiman käytön kasvuna. Vastaanotoille pääsyssä on ajoittain esiintynyt viiveitä.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 7 sekä johtopäätöksiin s. 71–72 ja suosituksiin s.72:

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Tarkastuslautakunta on todennut laatomassaan arviointikertomuksessa, että se pitää tärkeänä toimialan pito- ja vetovoiman vahvistamista. Ennaltaehkäisevässä terveydenhuollossa on ollut terveydenhoitajien ja lääkäreiden saatavuudessa haasteita erityisesti koronapandemian aikana. Samaa ilmiötä terveydenhoitajien ja lääkäreiden saatavuudessa on ollut myös kansallisella tasolla. Vakanssien täyttöastetta on kuitenkin saatu palveluyksikössä parannettua alkuvuonna 2022. Hoitajien jatkuvan rekrytoinnin mallia on kehitetty yhteistyössä rekrytointiyksikön kanssa ja mallin avulla on saatu rekrytoitua terveydenhoitajia sijaisuuksiin ja vakituisiin työsuhteisiin. Ostopalvelua ja vuokratyövoimaa on käytetty tilapäisenä apuna ehkäisemään ja purkamaan hoitojonoja ja näin helpottamaan myös työssä olevien työmäärää ja parantamaan työhyvinvointia. Uusien työntekijöiden perehdytykseen ja mentorointiin on kiinnitetty huomiota. Koko terveyspalvelujen palvelualueella on tehty toimenpiteitä pito- ja vetovoiman kehittämiseksi. Helmikuussa 2022 on toteutettu henkilöstön veto- ja pitovoimakysely, minkä pohjalta eri palveluyksiköissä on tehty toimenpiteitä pito- ja vetovoiman parantamiseksi. Palvelualueella käsitellään myös säännöllisesti lähtöpalauteyhteenvedo sekä CLES-harjoittelijapalautekyselyn tulokset ja niiden perusteella yksiköissä kehitetään toimintaa.

Tarkastuslautakunta on todennut laatomassaan arviointikertomuksessa, että ennaltaehkäisevän terveydenhuollon kulttuurien tuntemusta tulee lisätä edelleen henkilöstöä kouluttamalla. Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon henkilöstön kulttuurien tuntemusta ja maahanmuuttajataustaisten perheiden tukemista on edelleen edistetty. Moniku-ohjaajatoimintamallin pilottia on jatkettu ja henkilöstön osaamista kehitetty asiaan liittyen. Kulttuurien tuntemuksen koulutusta järjestetään palveluyksikössä säännöllisesti ja viimeisimmäksi henkilöstöä on osallistunut Pakolaisavun järjestämään Paloma-koulutukseen, minkä tavoitteena on lisätä henkilöstön tietoa pakolaisten mielenterveydestä ja hyvinvoinnista.

Tarkastuslautakunta:

8. *Vantaalla koulukuraattoreilla ja -psykologeilla yksilötyön osuus on korostunut. Tämä johtuu muissa palveluissa olevista pitkistä jonoista ja perustason lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kärsimästä resurssivajeesta. Opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit tukevat osaa myös sellaisista asiakkaista, joiden tilanne vaatisi hoidollisempia palveluja.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 8 sekä johtopäätöksiin s. 74:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Taustaksi: Opiskeluhuollon psykologit ja kuraattorit siirtyvät 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueelle. Tämän takia kasvatuksen ja oppimisen toimialan mahdollisuudet vaikuttaa tarkastuslautakunnan toteamiin seikkoihin ovat rajalliset. Katsomme, että seuraavat toimenpiteet edistäisivät lasten, nuorten ja perheiden saamaa tukea, mutta näiden toteuttaminen jää hyvinvointialueen vastuulle.

1. Opiskeluhuollon psykologien palkkoja nostetaan nykyistä houkuttelevammalle tasolle saatavuuden parantamiseksi. Tällä hetkellä tehtäväkohtainen palkka on 3599,81 € kuukaudessa. Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ehdotus on 3900 €. Tämä tarkoittaisi myös opiskeluhuollon esimiesten palkkojen tarkastamista (tällä hetkellä heidän tehtäväkohtainen palkka on 3975,82 € kuukaudessa).
Opiskeluhuollon psykologien saatavuus on suuressa kriisissä Vantaalla (kuten koko maassa). Tilanne on pahentunut loppukevään ja kesän aikana edelleen niin, että nyt n. puolet vakansseista on tyhjinä. Tällä hetkellä psykologipalveluita ei pystytä tarjoamaan lain mukaisesti. Tilanne kuormittaa muita ammattilaisia, kuten terveydenhoitajia ja kuraattoreita kouluilla.

Psykologien ja kuraattorien suureen yksilötyön määrään vaikuttaa myös palvelujen saamisen helppous, mikä toki on hyvä asia. Opiskeluhuollon palvelut ovat kouluilla ja oppilaitoksissa, jolloin vastaanotolle on helppo tulla ja näin ongelmiin päästään puuttumaan usein varhaisessa vaiheessa. Lisääntynyt yksilötyön määrä on osaltaan seurausta myös pandemiatilanteen aiheuttamasta perheiden lisääntyneestä tuen tarpeesta. Psykologi- ja kuraattorityössä tehtiin keväällä uusi seurantajaksotilasto yhteisöllisen opiskeluhuollon määrästä. Eri asteilla (varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, toinen aste) työskentelevät kuraattorit käyttivät työajastaan keskimäärin 21,5 % yhteisölliseen työhön. Eri asteilla työskentelevien psykologien yhteisöllisen työn osuus oli keskimäärin 10 %.

Kaikkien opiskeluhuollon vakanssien ollessa täytettyinä, voidaan psykologi- ja kuraattorityössä toteuttaa nykyistä enemmän myös yhteisöllistä opiskeluhoitoa lain mukaisesti.

2. Ennaltaehkäisevää työtä vahvistetaan vakinaistamalla nyt olemassa olevat varhaiskasvatuksen neljä kuraattoria (työsuhteet ovat nyt määräaikaista 31.12.2022 saakka). Tämä työ kohdistuu koko perheen hyvinvointiin ja vähentää siten myös muiden korjaavien palvelujen tarvetta.
3. Vahvistetaan lasten, nuorten ja aikuisopiskelijoiden matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita edelleen. Nuortenkeskus Nupin vahvistaminen Länteen sijoittuvalla yksiköllä on erittäin tarpeellinen jo toteutettu asia. Perheneuvolan ja terveysasemilla työskentelevien depressiohoitajien ja psykiatristen sairaanhoitajien resurssia olisi myös tarpeen lisätä. Lastensuojelun ja sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen tarpeen arvioinnin resurssivaje näkyy opiskeluhuollon palvelujen lisääntyneenä kysyntänä.

Tarkastuslautakunta:

9. *Psykososiaalisissa palveluissa asiakasmäärät ovat kasvaneet vuodesta 2018 vuoteen 2021. Pandemian vaikutukset lapsiin ja nuoriin näkyvät vastaanotoilla ahdistuneisuutena, masentuneisuutena ja yksinäisyytenä. Nuorilla on tarve aiempaa pitkäkestoisemmalle ja kokonaisvaltaisemmalle tuelle. Nuortenkeskus Nupin toiminta laajenee vuonna 2022.*

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 9 sekä johtopäätöksiin s. 85–87 ja suosituksiin s. 87:

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Tarkastuslautakunta on todennut laatimassaan arviointikertomuksessa, että psykososiaalisten palvelujen asiakasmäärät suhteessa käytössä oleviin resursseihin ovat kasvaneet huomattavasti vuosien 2018–2021 aikana.

Psykososiaaliin palveluihin on ohjattu lisävakansseja vuosille 2021 ja 2022 vastaamaan sekä pandemiasta että väestön rakenteellisista muutoksista johtuvaan kasvaneeseen palveluntarpeeseen. Lisävakansseista valtaosa on saatu täytettyä, mutta samaan aikaan henkilöstössä on ollut suurta vaihtuvuutta. Kaikkia avoinna olevia tehtäviä ei ole saatu täytettyä ja rekrytointihaasteet näkyvät erityisesti psykologien ja lääkäreiden ammattiryhmissä. Rekrytointihaasteita on pyritty ratkomaan mm. viestinnän avulla, kehittämällä perehdytystä ja johtamista sekä parantamalla prosesseja. Lisääntyvään palvelutarpeeseen ja rekrytointihaasteisiin on vastattu myös hyödyntämällä ostopalveluja ja vuokratyövoimaa.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä palveluihin pääsyn nopeuttamista. Yksiköissä on vuoden 2022 tulokorttitavoitteiden mukaisesti kehitetty asiakastyötä sujuvoittavia ja palveluun pääsyä nopeuttavia prosesseja. Esimerkkinä perheneuvolatoiminnan ja lääkäripalvelujen yhteinen prosessi lapsille, joilla on tarkkaavuuden pulmia sekä Nuortenkeskus Nupin yhteydenottokanavien laajentaminen ja ensikäyntiajan antaminen heti yhteydenoton perusteella. Työn sujuvuutta on parannettu tiivistämällä yhteistyötä ja konsultaatorakenteita.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan palvelujen tulisi painottua voimakkaammin ennaltaehkäiseviin ja tukeviin palveluihin. Vantaan kaupunki on kohdentanut syksyllä 2021 lisävakansseja lapsiperheiden kotiin vietävään varhaiseen tukeen sekä nuorten matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalveluihin. Resursseja on kohdennettu myös mm. perheneuvolatoiminnan yksikköön sekä lapsiperheiden kotipalveluun. Psykososiaalisissa palveluissa vuoden 2022 strategisena tavoitteena on ollut toisen nuortenkeskus Nupin toimipisteen perustaminen. Nuppi Myyrmäki on käynnistänyt toimintansa keväällä 2022. Nuorten palveluun pääsy on nopeutunut ja palvelua on pystytty tarjoamaan aiempaa useammalle nuorelle. Keväällä 2022 on myös käynnistetty yhteinen kehittämistyö HUS nuorisopsykiatrian kanssa toimialan strategisen tavoitteen mukaisesti.

Tärkeänä lapsiperheiden palveluja yhdistävänä ja palveluun pääsyä sujuvoittavana strategisena tavoitteena on myös perhekeskustoimintamallin kehittäminen. Perhekeskus nivoo yhteen eri lapsiperheiden parissa toimivat tahot ja palvelujen yhteisen kehittämisen. Keskeisiä teemoja ovat neuvonnan ja ohjauksen, eropalvelujen, lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen sekä neuropsykiatrisesti oireilevien lasten ja nuorten palvelujen kehittäminen. Perhekeskuskehittämisen kokonaisuuteen kuuluu myös RRP-hanke, jonka tavoitteena on kehittää toimintamalleja palveluihin pääsyn parantamiseksi. RRP-hankkeen Hyvä Perhekeskus -osuus on käynnistynyt syksyn 2022 aikana.

Tarkastuslautakunta:

10. Lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun palveluissa vallitsee haastava resurssien ja palvelutarpeen kehityksen epäsuhta. Palvelutarpeen kasvuun vaikuttavat rakenteellisesti muun muassa väestön kasvu, muunkielisten osuus sekä väestön ja asuinalueiden hyvinvointierojen kasvu. Palvelutuotannon ongelmat varhaisen tuen palveluissa ja erikoissairaanhoidossa heijastuvat lastensuojelun kasvaneeseen kysyntään ja lakisääteisissä määrärajoissa pysymiseen.

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 10 sekä johtopäätöksiin s. 85–87 ja suosituksiin s. 87:

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessaan, että lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun palveluissa vallitsee haastava resurssien ja palvelutarpeen kehityksen epäsuhta.

Lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun asiakasmäärät ovat lähteneet voimakkaaseen kasvuun keväällä 2021. Kasvua on ollut erityisesti sosiaalihuoltolain mukaisessa perhesosiaalityössä ja lastensuojelun avohuollossa, ja painetta on kohdistunut kotiin vietäviin palveluihin, kuten perhetyöhön. Lastensuojelun kasvaneet asiakasmäärät heijastavat muun muassa aikuisten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden kokonaistarjonnan haasteita. Kasvaneeseen palvelutarpeeseen on pyritty vastaamaan kehittämällä työnjakoa lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän ja erityissosiaaliohjaajien välillä sekä perustamalla lisää erityissosiaaliohjaajien määräaikaista virkoja.

1.1.2022 voimaan astuneeseen lastensuojelun sitovaan asiakasmitoitukseen pyrittiin varautumaan perustamalla uusia sosiaalityöntekijän virkoja. Tällä hetkellä olemassa olevat vakanssit riittäisivät sitovaan mitoitukseen nähden, mikäli kaikki vakanssit olisivat täynnä. Haasteena on kuitenkin niin Vantaalla kuin valtakunnallisestikin sosiaalityöntekijöiden saatavuus. Sosiaalityöntekijöiden pito- ja vetovoimatekijöihin on panostettu muun muassa kehittämällä rekrytointia, perehdytystä, koulutusta sekä työn kehittämistä ja tukirakenteita. Työvoiman saatavuusongelmien taustalla on myös koulutuspoliittisia tekijöitä. Sosiaalityön yliopistokoulutuksen aloituspaikkoja tulisi lisätä ja joustavoittaa sosiaalityön maisteriopintoja siten, että esimerkiksi aiemman tutkinnon suorittaneet pääsisivät joustavammin maisteriopintoihin. Tammikuussa 2022 lastensuojelussa yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä oli keskimäärin 44 asiakasta. Heinäkuussa 2022 asiakkaita oli 39 sosiaalityöntekijää kohden.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa todetaan, että ostopalvelujen osuus korostuu monissa palveluissa ja oman tuotannon vahvistaminen erityisesti lastensuojelussa olisi tärkeää.

Vantaan lastensuojelu tuottaa jo tällä hetkellä itse monia palveluita ja muun muassa perhekuntoutuspaikkoja on lisätty viime vuosina. Perhehoidon osuutta lasten sijaishuollossa on vahvistettu panostamalla perhehoitajien rekrytointiin ja tukeen ja tällä hetkellä 59 % sijoitetuista lapsista asuu perhehoidossa. Lastensuojelun sijaishuollon palveluiden oman tuotannon lisäämistä selvitetään syksyn 2022 aikana ja vaativan tason lastensuojelulaitoksen perustamisen esiselvitys on strategisena tavoitteena perhe- ja sosiaalipalveluiden tulokortissa.

Tarkastuslautakunnan raportissa otetaan kantaa myös henkilöstön monikulttuurisuusosaamisen vahvistamiseen ja siihen, miten monikulttuurisuuden näkyminen henkilöstössä helpottaisi kulttuurien kohtaamista asiakastyössä ja eri kulttuurien ominaispiirteiden vaikutusten ymmärtämistä.

Vantaan perhe- ja sosiaalipalvelujen palvelualueella työskentelee tällä hetkellä useita vieraskielisiä työntekijöitä muun muassa sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan sekä psykologin tehtävissä. Lapsiperheiden palvelujen palvelujärjestelmään ja erityisesti lastensuojeluun liittyvien pelkojen ja ennakkokäsitysten purkamiseen liittyen on tehty yhteistyötä maahanmuuttajajärjestöjen kanssa mm. asukasilojen muodossa. Avoimissa kohtaamispaikoissa tavoitetaan hyvin alueiden vieraskielistä väestöä ja työtä tehdään yhdessä järjestöjen ja kunnan toimijoiden kanssa. Edistämme jatkuvasti työyhteisöjen monimuotoisuutta ja vahvistamme henkilöstön osaamista asiakkaiden monimuotoisuuteen liittyen. Osana Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen perhekeskuskehittämistä ollaan tuottamassa myös video- ja muuta informaatiomateriaalia eri kielillä mm. huostaanottotilannetta varten. Materiaali julkaistaan elokuussa 2022.

Järjestöyhteistyöllä on vahvat perinteet Vantaan perhe- ja sosiaalipalveluissa. Järjestökumppanuus ja -yhteistyö tukee ja täydentää palveluvalikoimaa. Järjestöt tarjoavat asiakkaille mm. vertaistukitoimintaa, koulutusta, tukiperhetoimintaa, miesten ja isien tukitoimintaa sekä

monikulttuuristen ja monimuotoisten perheiden tukitoimintaa. Lisäksi järjestöt osallistuvat palveluprosessien ja yhteisten toimintamallien kehittämiseen.

Tarkastuslautakunta:

11. Vantaan ja Keravan hyvinvointialuevalmistelu on edennyt suunnitellussa aikataulussa väliaikaisen valmistelutoimielimen työnä. Tiukasta aikataulusta johtuen valmistelua on tehty pitkälti teknisenä valmisteluna. Henkilöstön ja asukkaiden osallistamistavat eivät ole olleet kohderyhmiensä näkökulmasta täysin läpinäkyviä. Yhdyspintojen ja yhteistyön kehittäminen kaupungin ja hyvinvointialueen välillä on tärkeää.

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 11 sekä johtopäätöksiin s. 92–93:

Kaupunkikulttuurin toimiala:

Kaupunkikulttuuri toteaa, että kaupungin tekemä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on tärkeää ja edellyttää tiivistä yhteistyötä toimijoiden kesken. Toimivien yhdyspintojen luomiseksi ja vahvistamiseksi tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen ja Keravan kaupungin kanssa on tärkeää jatkaa. Huomiota kiinnitetään kaikkien asiakkaiden saumattomien palveluiden saamiseen, mutta erityisesti nivelvaiheessa olevien palvelujen jatkuvuuteen. Asiakkaiden ja työntekijöiden osallistumisen tapoja vahvistetaan palveluiden kehittämiseksi tarpeita vastaaviksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Hyvinvointialuelainsäädäntö astui voimaan 1.7.2021. Kuten tarkastuslautakunta toteaa, ensi vaiheessa valmistelu oli teknistä, keskittyen mm. Vantaalta ja Keravalta hyvinvointialueelle siirtyvien sopimusten, omaisuuden ja henkilöstön kartoittamiseen ja sujuvan siirtymän ennakoimiseen. Turvallisen siirtymän varmistamiseksi aktiivista yhteistyötä kuntien kanssa on jatkettu myös kuluvana vuotena.

Hyvinvointialuevalmistelua on tehty voimaannapolain puitteissa ja sosiaali- ja terveysministeriön, sisäministeriön sekä valtiovarainministeriön ohjauksessa.

Lainsäädännön edettyä käynnistettiin ja rekrytoitiin hyvinvointialueen valmisteluhenkilökuntaa, mikä on mahdollistanut aktivoitumisen uudistuksesta tiedottamisessa niin asukkaiden kuin henkilökunnankin suuntaan. Tiedottamista ja vuoropuhelua uudistuksen vaikutuksista sekä asukkaiden mahdollisuuksia osallistua toiminnan kehittämiseen on edelleen lisättävä. Hyvinvointialueella laadittava osallisuusohjelma tulee sisältämään suunnitelmat ja toimenpiteet mahdollisimman laajan ja tarkoituksenmukaisen osallisuuden toteuttamiseksi hyvinvointialueella. Tulevaisuuden sotekeskus -hanketyön yhteyttä sekä hyvinvointialueen toiminnan uudistamiseen että palvelualueilla käynnissä olevaan kehittämistyöhön on tiivistetty tietoisesti.

Yhteisten asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on keskeinen kuntien ja hyvinvointialueen yhteistä työtä edellyttävä kokonaisuus. Onnistuneesta hyte-työstä hyötyvät asukkaiden lisäksi molemmat organisaatiot. Myös lainsäädäntö asettaa velvoitteita yhteiselle työlle. Yhteiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet ovat yhteisvalmistelussa, ja tuodaan aikanaan päätöksentekoon.

Tiukasta aikataulusta huolimatta lainsäädännön edellyttämän valtuustokauden strategian valmisteluun on pyritty kuulemaan myös henkilöstön ja asukkaiden näkemyksiä strategian keskeisiksi elementeiksi. Hyvinvointialueen arvoja ja missiota hahmottavalla kyselyllä saatiin yli 600 henkilöstön edustajan näkemystä osaksi strategian tietopohjaa. Yli 1000 Vantaan ja Keravan asukasta ja järjestöjen edustajaa vastasi strategiakyselyyn tuottaen arvokasta tietoa heidän toiveistaan ja odotuksistaan käynnistyvän hyvinvointialueen suhteen.

Henkilöstö- ja konsernipalvelut:

Vuonna 2021 tehtiin vielä aika paljon vain suunnitelma siitä, mitä tehdään vuoden 2022 aikana. Siksi varmaan monella on tunne, ettei ole päässyt osallistumaan muutokseen. Vuoden 2021 syksyllä henkilöstö oli jo tietoinen siitä, ketkä tulevat siirtymään liikkeenluovutuksella hyvinvointialueelle. Toki mahdollinen sijoittuminen organisaatiossa ja työtehtävät eivät vielä tuolloin olleet selvillä.

Kuntademokratia:

Vantaan ja Keravan kaupunginjohtajat perustivat etupainotteisesti jo loppusyksystä 2020 kaupunkien toimintojen eriyttämishankkeen (*Vantaan kaupunginjohtajan päätös 30.11.2020 § 138 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen rakenneuudistuksen ja kaupungin toimintojen eriyttämisen organisointi.*) Projektin johtajana toimii Kuntademokratian palvelualuejohtaja, hallintojohtaja Hanna Ormio, mistä juontaa liittymäkohta Kuntademokratiaan.

Projektin tehtävänä on ollut yhteistyössä Vantaan ja Keravan hallinnon sekä hyvinvointialueen rakenneuudistuksen valmistelijoiden kanssa laatia suunnitelma ja vaiheistus kunnista eriytettävien toimintojen, henkilöstön, irtaimen ja kiinteän omaisuuden, tilojen, sopimusten, oikeuksien ja velvollisuuksien siirtämiselle hyvinvointialueelle sekä antaa suosituksia toimenpiteistä kaupungeille.

Keskeisimpiä eriyttämisprojektin tuotoksia ovat hyvinvointialueelle toimitettavat voimaantulolain (616/2021) 26 §:n edellyttämät omaisuusselvitykset (Kh 31.1.2022 § 10, 11,12 ja 6.6.2022 § 15).

Projektin etenemistä on esitelty Vantaan kaupungin yhteistoimintaryhmässä kaksi kertaa ja samoin Keravan HR:n ja luottamusmiesten yhteistyöfoorumissa.

Kaupunkien toimintojen eriyttämisprojektin ohjausryhmänä on toiminut Vantaan ja Keravan yhteinen ohjausryhmä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja työllisyyskokeilun valmisteluun. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii kaupunginjohtaja Ritva Viljanen ja varapuheenjohtajan kaupunginjohtaja Kirsi Rontu.

Ohjausryhmän toiveesta eriyttämisprojektissa on valmisteltu ohjeistusta myös hyvinvointialueen ja kuntien välisten yhdyspintojen suunnitteluun.

Vaikka järjestämisvastuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen ja oppilashuollon palveluista siirtyy 1.1.2023 pois kunnilta, hyvinvointialueilla ja kunnilla on kuitenkin jaettu ja yhteinen vastuu edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Monet palveluketjut vaativat saumatonta yhteistyötä kuntien ja hyvinvointialueen välillä. Näitä yhdyspintoja on kartoitettu Vantaan ja Keravan kaupunkien eri yksiköissä, Vantaan ja Keravan yhteisessä ohjausryhmässä sekä johdon työpajoissa kevästä 2022 alkaen.

Kaupunkien ja hyvinvointialueen yhteistyötä helpottamaan on laadittu pohja ns. yhteistyösuunnitelmille. Tarkoituksena on havainnollistaa niitä asioita, joita kaupunkien ja hyvinvointialueen edustajien olisi jo heti yhteistyön alussa hyvä tunnistaa ja joista tulisi päästä yhteisymmärrykseen. Suunnitelmien yksityiskohdat toki vaihtelevat aloittain. Lisäksi kaupunkien toimintojen eriyttämisprojektissa on laadittu karkea yhdyspintasopimuksen runko, esimerkiksi niihin tilanteisiin, joissa osapuolten välinen yhteistyö vaatii sopimista kustannuksista. Pohjat on jaettu kaikkien kolmen organisaation eri yksiköille. Tavoitteena on, että tunnistetuista yhdyspinnoista olisi vuoden 2022 loppuun mennessä laadittu suunnitelmat tai sopimukset. Yhdyspintojen johtaminen on kuitenkin jatkuvaa työtä tästä eteenpäin.

Talous ja strategia:

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueuudistuksen valmistelu aloitettiin ns. vapaaehtoisena valmisteluna jo vuonna 2020. Valmistelua on jatkettu tiiviisti koko vuoden 2021 ajan. Muutos tapahtuu erittäin nopealla aikataululla, jonka vuoksi mm. tietojärjestelmien irrottaminen kaupungin järjestelmistä vuoden 2023 alkuun mennessä ei ole mahdollista, joten tiivistä yhteistyötä jatketaan vuonna 2023.

Kaikkien kuntien kunnallisveroja leikataan vuoden 2023 alusta 12,64 prosenttiyksikköä. Tämä tarkoittaa sitä, että Vantaan kaupungin kunnallisveroprosentiksi muodostuu 6,36 prosenttia. Veroprosentti on jäädytetty vuoden 2023 ajaksi. Lisäksi yhteisöverojen kuntaosuutta leikattiin noin kolmanneksella. Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa myös valtionosuuksiin, kun hyvinvointialueille siirtyvien tehtävien mukaiset valtionosuuserät siirretään. Valtionosuuksien määrällä kuitenkin kompensoidaan muutostilannetta niin, ettei kuntien talouden tasapaino muutu. Siirtymäkauden aikana yksittäisen kunnan valtionosuuksia lisätään tai vähennetään enintään 60 euroa/asukas. Lopulliset kuntien ja hyvinvointialueiden rahoituksen siirtolaskelmat tehdään vuoden 2023 aikana ja ne vaikuttavat kuntiin vuodesta 2024 eteenpäin.

Tarkastuslautakunta:

12. Helsingin, Espoon, Kauniaisten, Vantaan sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS) ulkoisten tarkastustoimien yhteisarvioinnissa selvitettiin, olivatko kaupungit edistäneet vuosina 2018–2021 tavoitetta hoitaa suurempi osuus iäkkäiden akuuttitilanteista laitoshoidossa, palveluasumisessa ja kotihoidossa päivystyksen sijaan. Yhteisarvioinnin tuloksena todettiin, että kaupungit ja HUS olivat edistäneet eri tavoin kyseistä tavoitetta. Vaikutusta päivystyskäyntien määrään ei voitu arvioida, sillä käyntimäärien muutoksiin vaikutti voimakkaasti koronapandemia.

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 12 sekä johtopäätöksiin s. 103–104 ja suosituksiin s. 104:

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Vantaan vanhus- ja vammaispalveluissa Liikkuvan sairaala LiiSan toiminta kohdistui ensimmäisessä vaiheessa hoivakotien asukkaiden hoitamiseen, ja syksystä 2021 alkaen LiiSa on palvellut myös kotihoidon asiakkaita koko Vantaan alueella. On merkityksellistä, että asiakas saa hoidon LiiSan avulla omassa kodissaan eikä joudu päivystykseen. Iäkkäiden päivystyskäyntien määrää seurataan muun muassa ikäihmisten toimintakyvyn arviointiin tarkoitetulla RAI-arviointivälineellä. RAI-tulosten perusteella Vantaan omien tehostetun palveluasumisen yksikön asukkaiden arviointia edeltäneiden 90 päivän aikana päivystyskäyntien määrä on vähentynyt 4 %-yksikköä vuosien 2020–2022 aikana, 16 %:sta 12 %:iin. Samaan aikaan RAI-arviointien mukaan päivystyskäyntien määrä on valtakunnallisesti laskenut 1 %-yksikön 13 %:sta 12 %:iin. Toisaalta mitä iäkkäämpi, pitkäaikaisempi ja huonokuntoisempi asukas on, sitä useammin päivystyskäyntien tarvetta esiintyy ja sitä useammin LiiSan palveluja tarvitaan. Jatkossa tulisi saada tarkemmat raportit päivystykseen joutuneista hoivakotien asukkaiden määrästä, jota seuraamalla voidaan arvioida LiiSan vaikutuksia päivystyskäyntien määrään. Jatkossa tehtyjen kehittämistoimenpiteiden mahdollisia vaikutuksia voidaan arvioida seuraamalla mm. päivystyskäyntien määrän kasvua suhteessa vanhusväestön määrän kasvuun sekä suhteessa erilaisten tukipalveluiden käyntimääriin.

Yli 85-vuotiaista vantaalaisista ikääntyneistä vain pieni osa on kotihoidon ja tehostetun palveluasumisen piirissä. Vanhus- ja vammaispalvelujen tehtävänä on vähentää erityisesti niiden asiakkaiden päivystyskäyntejä, jotka ovat palvelujen piirissä. Päivystyskäyntien vähentämiseksi on ensisijaisesti kehitettävä avoterveydenhuollon palveluja. Myös kotihoidon asiakkaiden kotiin viettävät lääkäripalvelut tulee järjestää kattavasti terveyspalvelujen toimesta.

Vaikuttaviksi havaitut käytännöt ja toimintamallit, kuten LiiSa, laajennetaan koko hyvinvointialueelle palvelujen järjestämisvastuun siirtyessä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle 1.1.2023. Päivystykselliset tilanteet -koulutusten jatkuvuus tulee turvata myös hyvinvointialueen koulutussuunnitelmassa sekä oman palvelutuotannon että ostopalvelujen henkilöstön osalta. Uusien työntekijöiden osaaminen on varmistettava säännöllisesti järjestettävien koulutuksin.

Yhteistyötä iäkkäiden kotiuttamisprosessin ja koko hoitoketjun nivelkohtien osalta tarkastellaan ja sovitellaan yhteen eri toimijoiden kesken osana hyvinvointialuevalmistelua. Ikääntyneiden toimintakykyä, hyvinvointia ja kotona asumisen turvallisuutta pyritään parantamaan myös jatkamalla kuntoutuksen työn kehittämistä kotihoidossa fysioterapeuttien roolia vahvistamalla, etäpalveluita kehittämällä sekä teknologiaa hyödyntäen. Ikääntyneiden toimintakyvyn ja hyvinvoinnin edistämiseksi on myös jatkettava tiivistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) yhteistyötä hyvinvointialueen ja kuntien kesken (Vantaa ja Kerava).

Tarkastuslautakunta:

13. Kuntalaispalvelujen erilaiset tuki- ja informaatiopalvelut tarjoavat kansalaisille tärkeää tukea kaupungin palvelutarjonnan hyödyntämiseen. Erityisesti sähköisen asioinnin tuen ja digituen tarve ovat selvässä kasvussa.

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 13 sekä johtopäätöksiin s. 107–108 ja suosituksiin s. 108:

Kaupunkikulttuurin toimiala:

Kaupunkikulttuuri toteaa, että digitukipalvelu on asiakkaiden yhdenvertaisuuden ja osallisuuden toteutumisen edellytys ja tulevaisuudessa toiminta pyritään vakinaistamaan osaksi kaupunkitasoista asiakaspalvelua.

Tarkastuslautakunta:

14. Vantaan kirjastojen tarjoamat tilat, välineet ja laajat aineistot tukevat asukkaiden tasavertaisia mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen ja monipuoliseen oppimiseen. Kirjastoissa on lisäksi erilaista asukkaiden osallisuutta tukevaa toimintaa ja kielikahvilatoiminta edistää myös maahanmuuttajien kotoutumista. Kirjasto 2030-ohjelmassa on kartoitettu kirjastojen toimintaan tulevaisuudessa vaikuttavia muutosilmiöitä ja koottu toimenpiteitä, joilla muutosilmiöiden tuomiin haasteisiin voidaan vastata.

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 14 sekä johtopäätöksiin s. 114–116 ja suosituksiin s. 116:

Kaupunkikulttuurin toimiala:

Kaupunkikulttuuri toteaa, että se ottaa tarkastuslautakunnan suositukset huomioon palveluiden kehittämisessä. Uusia yhteistöitä on jo luotu vuoden 2022 aikana esimerkiksi neuvolan kanssa.

Tarkastuslautakunta:

15. Pandemia on sulkenut ajoittain monia nuorille suunnattuja nuorisopalveluja, ja nuorten vapaa-ajan tekemistä on ollut tavanomaista vähemmän tarjolla. Nuorten yksinäisyys, henkinen pahoinvointi, häiriökäyttäytyminen, kiusaaminen ja epätoivottu ryhmäytyminen ovat lisääntyneet. Jalkautuvalla nuorisotyöllä pystytään parhaimmillaan vastaamaan erittäin hyvin negatiivisiin ilmiöihin. Jalkautuvan nuorisotyön resurssia kasvatetaan. Maahanmuuttajataustaisten nuorten määrä kasvaa Vantaalla. Nuorisopalvelujen henkilöstöstä vain 0,7 prosenttia on maahanmuuttajataustaisia.

Selvitykset tiivistelmäkohtaan 15 sekä johtopäätöksiin s. 121–122 ja suosituksiin s. 122–123:

Kaupunkikulttuurin toimiala:

Kaupunkikulttuuri toteaa, että nuorisopalveluissa panostetaan monikulttuurisen osaamisen ja monikulttuurisen henkilöstön vahvistamiseen lähivuosina. Nuorisopalvelut on aloittanut Järvenpään seurakuntaopiston kanssa STEP-koulutuksen, jolla lisätään työvaltaisen oppimisen ja koulutuksen mahdollisuuksia Vantaan nuorisopalveluiden kautta. Tällä tavalla on tarkoitus mahdollistaa uudenlaisia koulutusmahdollisuuksia nuorisosalalle, jolla pyritään lisäämään myös monikulttuurisen väestön kouluttautumista nuorisosalalle. Lisäksi tällä hetkellä suunnitellaan ja kehitetään mallia, jolla oppisopimuspaikkoja olisi erityisesti vantaalaisille tarjolla jatkossa paremmin nuorisopalveluissa. Oppisopimuspaikkoja on tarkoitus tarjota ensisijaisesti monikulttuurisen väestön edustajille.

Sitovat tavoitteet**Tarkastuslautakunnan arvioita vuoden 2021 tavoitteiden toteutumisesta****Tavoitteet, joista huomautettavaa (toteutuminen)****Tarkastuslautakunta:****Sitova tavoite 4.3 Vantaan ratikkakaupungin suunnittelu etenee**

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Ratikan toteutuspäätöksen 2023 edellyttämien suunnitelmien valmisteleminen. Kaavarunkoluonnos valmis ja katusuunnitelmista 40 prosenttia valmiina vuonna 2021.	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite ei toteutunut lainkaan. Suunnitelmat eivät valmistuneet tavoitellusti vuonna 2021.

Tavoitteena oli, että kaavarunkoluonnos ja 40 prosenttia katusuunnitelmista ovat valmiina vuonna 2021. Raportoinnissa todetaan, että kaavarunkoluonnos valmistunee nähtäville asetettavaksi maaliskuussa 2022. Ensimmäisten katusuunnitelmien todetaan myös valmistuvan vuoden 2022 puolella. Suunnittelutyöt etenivät, mutta koska kumpikaan osatavoitteista ei toteutunut tavoitteeksi asetetussa aikataulussa, tavoite ei toteutunut lainkaan.

Kaupunkiympäristön toimiala:

Tavoite ei toteutunut. Vuonna 2021 edistettiin aktiivisesti sekä ratikan kaavarunkoa, että asemakaavoja ja katusuunnitelmia. Tavoitteet vuodelle 2021 määriteltiin ennen suunnittelun alkua vuonna 2020, jolloin valmistumisaikoja oli vaikea arvioida. Katusuunnitelmien osalta myös suunnittelun aikana on käynyt ilmi asioita, jotka ovat viivästäneet yksittäisiä suunnitelmia. Kaavarunkoluonnos valmistui nähtäville asetettavaksi maaliskuussa 2022.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 12.9 Nuorten hyvinvointia parannetaan tarjoamalla matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Laajennetut ja uudet käyttöön otetut nuorten mielenterveyttä tukevat toimintamallit	Tavoite toteutui täysin.	Tavoite toteutui osittain.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvän mittarin (arviointikriteeri) mukaan nuorten mielenterveyttä tukevia toimintamalleja tuli laajentaa ja ottaa uusia toimintamalleja käyttöön. Raportoinnin mukaan työ nuorten mielenterveyttä tukevien toimintamallien laajentamiseksi on vasta käynnistetty.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, toimialan tulkinnot tavoitteiden 12.9 ja 12.11 toteutumisesta ovat olleet liian suotuisat. Tavoitteen 12.7 osalta asetettu mittari ja siten toteutumisen arviointi on kohdentunut vain osaan tavoitteenasettelusta, mikä jättää mahdollisuuden arvioida tavoitteen saavuttamista rajalliseksi. Tavoitteen 12.8 osalta tarkastuslautakunta ehdottaa mittaroinnin ja raportoinnin laajentamista terveysasemille pääsyn osalta myös takaisinsoittojen keskiarvoihin ja hajontaan. Toimiala on samaa mieltä tarpeesta mitata ja seurata tämän toimialan keskeisen palvelukykyä kuvaavan puhelinpalvelun toimivuutta; tällä hetkellä palveluntuottajalta ei ole saatavissa takaisinsoittojen osalta hajontatietoa. Kuten tarkastuslautakunta toteaa (tavoite 12.6), lastensuojelun tarve ei ole vähentynyt toivotulla tavalla. Toimiala jatkaa työtä lasten ja perheiden palvelujen vaikuttavuuden parantamiseksi em. kriittisen hyvinvointitavoitteen saavuttamiseksi.

Jatkossa toimiala tarkastelee entistä kriittisemmin toteutumisarvioitaan tilanteessa, jossa kehitys on toivotun suuntaista, mutta asetettu täsmällinen tavoite jää saavuttamatta. Myös tavoitteiden ja mittareiden sanoitukseen sekä yksiselitteisyyteen tullaan kiinnittämään entistä tarkempaa huomiota.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 12.11 Maisa-asiakasportaalin kautta tapahtuva ajanvaraus onnistuu nykyistä useammassa palvelussa

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Palvelut, joissa aikoja varattavissa Maisa-asiakasportaalin kautta.	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite toteutui osittain tai sen toteutumista ei voida arvioida.

Mittarin tavoitetasona oli se, että Maisa-asiakasportaalin ajanvaraus on käytössä aiempaa useammassa palvelussa toimialalla. Lähtötasoksi vuoden 2019 lopussa on ilmoitettu "nykytilanne". Raportoinnin perusteella yksi uusi ajanvarauspalvelu on otettu käyttöön vuonna 2021, mutta tavoitetason toteutuminen jää epäselväksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, toimialan tulkinnot tavoitteiden 12.9 ja 12.11 toteutumisesta ovat olleet liian suotuisat. Tavoitteen 12.7 osalta asetettu mittari ja siten toteutumisen arviointi on kohdentunut vain osaan tavoitteenasettelusta, mikä jättää mahdollisuuden arvioida tavoitteen saavuttamista rajalliseksi. Tavoitteen 12.8 osalta tarkastuslautakunta ehdottaa mittaroinnin ja raportoinnin laajentamista terveysasemille pääsyn osalta myös takaisinsoittojen keskiarvoihin ja hajontaan. Toimiala on samaa mieltä tarpeesta mitata ja seurata tämän toimialan keskeisen palvelukykyä kuvaavan puhelinpalvelun toimivuutta; tällä hetkellä palveluntuottajalta ei ole saatavissa takaisinsoittojen osalta hajontatietoa. Kuten tarkastuslautakunta toteaa (tavoite 12.6), lastensuojelun tarve ei ole vähentynyt toivotulla tavalla. Toimiala jatkaa työtä lasten ja perheiden palvelujen vaikuttavuuden parantamiseksi em. kriittisen hyvinvointitavoitteen saavuttamiseksi.

Jatkossa toimiala tarkastelee entistä kriittisemmin toteutumisarvioitaan tilanteessa, jossa kehitys on toivotun suuntaista, mutta asetettu täsmällinen tavoite jää saavuttamatta. Myös tavoitteiden ja mittareiden sanoitukseen sekä yksiselitteisyyteen tullaan kiinnittämään entistä tarkempaa huomiota.

Tavoitteet, joista huomautettavaa (raportointi)**Tarkastuslautakunta:*****Sitova tavoite 5.1 Tehdään oppimiskampuksen esiselvitys ja kartoitetaan yhteistyökumppanit***

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Esiselvitys ja kartoitus tehty	Tavoite toteutui täysin	Tavoite toteutui täysin.

Sitovaan tavoitteeseen liittyvässä tavoitetasossa on maininta, että yhteistyökumppaneista osan tulee olla kansainvälisiä toimijoita. Raportoinnin mukaan kansainvälisiä kumppaneita ei ole vielä saatu kontaktoitua. Raportointi kansainvälisten toimijoiden osalta on tulkinnanvarainen.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että kartoitusvaiheen yhteiskumppaneissa on ollut mukana suomalaisia koulutustoimijoita, joilla on vahvoja kansainvälisiä verkostoja. Oppimiskampukselle on myös suunnitelmien mukaan sijoittumassa Variassa käynnistyvä IB-Career Related Programme. Yhteistyöverkostojen kartoittaminen on ollut vaativaa ja aikaa vievää, mistä johtuen alkuun on keskitytty erityisesti suomalaisten koulutustoimijoiden verkoston rakentamiseen.

Tarkastuslautakunta:***Sitova tavoite 13.1 Luodaan oppijoiden monikielisyyttä hyödyntävät opintopolut***

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio

Opintopolkujen rakentaminen	Tavoite toteutui täysin.	Tavoite toteutui täysin.
-----------------------------	--------------------------	--------------------------

Raportoinnin mukaan valmistavan opetuksen opintopolusta on tehty prosessikuvaus. Raportoinnissa kuvattujen suoritettujen toimenpiteiden perusteella on tehty paljon valmistelevaa työtä ja opintopolkujen rakentaminen on edennyt. Opintopolut on raportoinnin perusteella luotu, mutta niiden toimivuus käytännössä jää myöhemmän arvioinnin varaan.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että perusopetuksen oppilaaksiottoperusteita on muutettu siten, että valmistavan opetuksen oppilas voi huoltajan hakemuksesta erityisin perustein jatkaa samassa koulussa, jossa valmistavan opetuksen ryhmä sijaitsee. Koulutulokkaat sijoitetaan valmistavaan opetukseen inklusiivisesti lähikouluunsa. Lisäksi oppilaan siirtyessä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen, koulu laatii suunnitelman oppilaan S2-tuesta siirtymävaiheessa.

Tavoitteet, joista huomautettavaa (mittarointi)

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 9.1 Vantaa on pääkaupunkiseudun nopeimmin kasvava yritys ympäristö.

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Yritysten ja työpaikkojen lukumäärä säilyy nykytasolla.	Tavoite toteutui täysin	Tavoite toteutui täysin.

Työpaikkojen lukumäärätiedot saadaan viiveellä. Toteutunut luku on vuoden 2019 tilastotieto. Tietoa työpaikkojen lukumäärästä vuonna 2021 ei ole saatavilla. Mittareissa olisi hyvä pyrkiä siihen, että käytettävissä on mahdollisimman ajantasaiset tiedot. Pitkällä tähtäimellä ja strategiakautta koskevassa tarkastelussa vanhempikin tilastotieto näyttää kehityksen suuntaa.

Kasvupalvelut:

Ikävä kyllä tuoreempaa tilastoa ei ole saatavilla Tilastokeskukselta, kuten arviointikertomuksessa huomautetaan.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 12.7 Nykyistä suurempi osa ikääntyneistä asuu toimintakykyisenä kotona; kotona asumista tuetaan kotiin vietävillä palveluilla, kotikuntoutuksella ja moniammatillisella palvelumallilla (mukaan lukien lääkäripalvelut).

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
-------------------	----------------------------	----------------------------

Omassa kodissa ilman palvelutarvetta tai kotona asumista tukevien palvelujen turvin asuvien 75-vuotta täyttäneiden osuus kasvaa. Lähtötaso 93,2 %, Tavoitetaso 93,4 % Tilanne 31.12.2021: 93,4 %.	Tavoite toteutui täysin	Tavoite toteutui osittain ja osittain tavoitetta ei voi arvioida.
---	-------------------------	---

Mittariksi asetettu numeraalinen tavoite toteutui. Kuitenkin itse tavoitteessa todetaan, että ”nykyistä suurempi osa ikääntyneistä asuu toimintakykyisenä kotona”. Tavoitteesta puuttuu laadullinen mittari, jolla kotona asuvien 75-vuotta täyttäneiden toimintakykyä voisi arvioida. Mittaroinnin kehittäminen on tärkeää, jotta kotona asumisen laatu ja esimerkiksi omaishoitajien jaksaminen tulevat näkyviksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, toimialan tulkinnot tavoitteiden 12.9 ja 12.11 toteutumisesta ovat olleet liian suotuisat. Tavoitteen 12.7 osalta asetettu mittari ja siten toteutumisen arviointi on kohdentunut vain osaan tavoitteenasettelusta, mikä jättää mahdollisuuden arvioida tavoitteen saavuttamista rajalliseksi. Tavoitteen 12.8 osalta tarkastuslautakunta ehdottaa mittaroinnin ja raportoinnin laajentamista terveysasemille pääsyn osalta myös takaisinsoittojen keskiarvoihin ja hajontaan. Toimiala on samaa mieltä tarpeesta mitata ja seurata tämän toimialan keskeisen palvelukykyä kuvaavan puhelinpalvelun toimivuutta; tällä hetkellä palveluntuottajalta ei ole saatavissa takaisinsoittojen osalta hajontatietoa. Kuten tarkastuslautakunta toteaa (tavoite 12.6), lastensuojelun tarve ei ole vähentynyt toivotulla tavalla. Toimiala jatkaa työtä lasten ja perheiden palvelujen vaikuttavuuden parantamiseksi em. kriittisen hyvinvointitavoitteen saavuttamiseksi.

Jatkossa toimiala tarkastelee entistä kriittisemmin toteutumisarvioitaan tilanteessa, jossa kehitys on toivotun suuntaista, mutta asetettu täsmällinen tavoite jää saavuttamatta. Myös tavoitteiden ja mittareiden sanoitukseen sekä yksiselitteisyyteen tullaan kiinnittämään entistä tarkempaa huomiota.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 12.8 Terveysasemien vastaanotolle pääsy nopeutuu.

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Odotusaika terveysaseman lääkärin vastaanotolle kiireettömässä asiassa (3. vapaa aika lääkärille T3, mediaani, vrk) / 14 vrk	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Tavoite ei toteutunut lainkaan.

Jatkossa voisi olla hyvä mitata ja raportoida puhelinyhteydenotoista takaisinsoiton keskiarvon lisäksi myös takaisinsoiton hajontaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Kuten tarkastuslautakunta toteaa, toimialan tulkinnot tavoitteiden 12.9 ja 12.11 toteutumisesta ovat olleet liian suotuisat. Tavoitteen 12.7 osalta asetettu mittari ja siten toteutumisen arviointi on kohdentunut vain osaan tavoitteenasettelusta, mikä jättää mahdollisuuden arvioida tavoitteen saavuttamista rajalliseksi. Tavoitteen 12.8 osalta tarkastuslautakunta ehdottaa mittaroinnin ja raportoinnin laajentamista terveysasemille pääsyn osalta myös takaisinsoittojen keskiarvoihin ja hajontaan. Toimiala on samaa mieltä tarpeesta mitata ja seurata tämän toimialan keskeisen palvelukykyä kuvaavan puhelinpalvelun toimivuutta; tällä hetkellä palveluntuottajalta ei ole saatavissa takaisinsoittojen osalta hajontatietoa. Kuten tarkastuslautakunta toteaa (tavoite 12.6), lastensuojelun tarve ei ole vähentynyt toivotulla tavalla. Toimiala jatkaa työtä lasten ja perheiden palvelujen vaikuttavuuden parantamiseksi em. kriittisen hyvinvointitavoitteen saavuttamiseksi.

Jatkossa toimiala tarkastelee entistä kriittisemmin toteutumisarvioitaan tilanteessa, jossa kehitys on toivotun suuntaista, mutta asetettu täsmällinen tavoite jää saavuttamatta. Myös tavoitteiden ja mittareiden sanoitukseen sekä yksiselitteisyyteen tullaan kiinnittämään entistä tarkempaa huomiota.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 15.1 Toimitilat ovat teknisesti kunnossa ja sisäilmaolosuhteet ovat vaatimusten mukaisia.

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Kohdekohtainen kuntotarkastus ja olosuhdemittaus sekä tarpeellisia käyttäjäkyselyitä.	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite toteutui osittain.

Mittareiden tarkempaan sisältöön ja selkeyteen olisi jatkossa hyvä kiinnittää enemmän huomiota.

Kaupunkiympäristön toimiala:

Mittariksi valittua kohdekohtaista kuntotarkastusta ja olosuhdemittauksia voidaan pitää hyvänä ja riittävän luotettavana keinona osoittaa ko. tavoitteen toteutuminen. Aikaisemmin toimitilojen kuntoa ja sisäilmatilannetta pyrittiin arvioimaan oirekyselyillä, jotka vastaajien yksilöllisten muuttujien vuoksi eivät välttämättä anna yksiselitteistä kuvaa rakennuksen tilanteesta.

Tekniset tutkimukset ja selvitykset tehdään erittäin kattavasti ja yleisesti hyväksytyjä menetelmiä käyttäen. Vastaavasti kaikki korjaustoimet perustuvat tutkimuksissa todettuihin epäkohtiin ja toimenpidesuosituksiin. Korjausten onnistuminen olosuhteiden osalta todennetaan lisäksi merkittävimmissä korjauskohteissa työterveyden käyttäjäkyselyin.

Kuntoarvioinnin rinnalla toimitilojen kuntoluokkaa arvioidaan mm. korjausvelkalaskennan avulla. Kuntoluokitus perustuu teoreettiseen kulumaan ja teknistä arvoa kohottaviin korjausinvestointeihin. Rakennusten ja rakennusosien todellinen tekninen kunto ja olosuhteet selviää kuitenkin parhaiten säännöllisin kohdekohtaisin tutkimuksin ja mittauksin. Parempaa mittaria asetetun tavoitteen arvioimiseksi on vaikea määritellä.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 20.2 Monimuotoiset työskentelytavat ja niiden johtaminen kehittyvät.

Arviointikriteeri	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunnan arvio
Etätyöpäivien määrä ja etäjohtamisen valmennusten osallistujamäärä	Tavoite toteutui osittain.	Tavoite toteutui osittain.

Etätyöpäivien määrä monimuotoisten työskentelytapojen mittarina saattaa olla yksi-puolinen.

Henkilöstö- ja konsernipalvelut:

Tarkastuslautakunnan havainto on täysin oikea. Tavoitteella on kuitenkin nimenomaan haluttu tukea erityisesti etätyön vakiintumista ja sen johtamisen kehittämistä. Mittarivalinnoilla on supistettu tavoitteen laajuutta hallittavaksi.

Muita havaintoja

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 8.1 Toteutetaan oppivelvollisuuden laajentamisen uudistus onnistuneesti

Uusia käytänteitä on luotu muun muassa lainsäädännöstä tulevien velvoitteiden toteuttamiseksi. Vuodelle 2022 on asetettu tavoitteeksi, että oppivelvollisuuden laajennuksen tarjoamat väylät tavoittavat vantaalaiset nuoret. Jatkossa on tärkeä seurata rakenteiden toimivuutta ja sitä kautta toteutuksen onnistuneisuutta.

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala:

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa, että rakenteiden toimivuutta ja laajennetun oppivelvollisuuden toteutumista seurataan aktiivisesti muun muassa perusopetuksen päättävien opintoihin sijoittumista seuraamalla sekä arvioimalla TUVA-koulutuksen toimintaa keväällä 2023. Rakenteiden toimivuutta tarkastellaan säännöllisesti.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 12.10 kaupunkiturvallisuuden parantaminen

Vuodelle 2021 tavoitetasoksi oli asetettu turvallisuussuunnitelman valmistuminen ja näin tapahtuikin. Jatkossa on tärkeää varmistaa turvallisuussuunnitelman toteutuminen ja vaikutusten seuraaminen.

Kuntademokratia:

Turvallisuussuunnitelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 1.11.2021. Suunnitelma toteutumiseen ja vaikutusten seurantaan panostetaan.

Turvallisuussuunnitelma toimeenpannaan osana toimialojen toiminnan ja talouden suunnittelua. Toimenpiteitä toteutetaan ja seurataan normaalien johtamisrakenteiden kautta. Vastuu toimenpiteiden edistämisestä on kaupungin toimialoilla ja palvelualueilla, joissa on huomioitava ero vastuutahojen ja käytännön toimijoiden välillä. Esitetyt toimenpiteet huomioidaan, kun toimialoilla ja palvelualueilla tehdään valtuustokauden mittaisia toimeenpanosuunnitelmia sekä vuosittaisia tulokortteja.

Vantaan kaupungin paikallista turvallisuussuunnittelua koordinoi turvallisuussuunnittelun ohjausryhmä. Ohjausryhmä sopii tehtävänsä mukaisesti turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden asettamisesta vuosiseurannan kohteiksi toimialojen tulokortteihin vuosittain.

Ohjausryhmä tekee myös turvallisuussuunnitelman säännöllistä ja poikkihallinnollista toimeenpanon seurantaa. Turvallisuussuunnittelun ohjausryhmä kerää tiedon suunnitelman toimenpiteiden edistymisestä toimialoilta vuosittain ja käy sen läpi ohjausryhmän jäsenten kesken. Tästä koonnista laaditaan laadullinen vuosiraportti kaupunginjohtajalle ja turvallisuusyhteistyön johtoryhmälle. Valtuustokauden päättyessä laaditaan raportti turvallisuussuunnitelman kokonaistoteutumasta.

Toimenpiteiden vaikutusten seurantaa arvioidaan laadullisesti myös sisäisten ja ulkoisten toimijoiden kohdennetuilla kyselyillä ja tilastoilla. Esimerkiksi päihdetilannekysely (seuraava vuonna 2022), kaupunkiturvallisuuskysely (seuraava vuonna 2025), kouluterveyskysely (seuraava vuonna 2023), poliisin tilastot, jätevesitilastot sekä valtakunnalliset seuranta- ja vertailutilastot ja muut THL:n raportit.

Tarkastuslautakunta:

Sitova tavoite 12.6 Lapsia ja lapsiperheitä tuetaan laadukkaalla palvelutarpeen arvioinnilla ja varhaisemman tuen palveluilla lastensuojelutarpeen vähentämiseksi.

Lastensuojelutarpeen vähentäminen on ollut tavoitteena usean vuoden ajan. Tarkastuslautakunta ilmaisee huolensa siitä, että lastensuojelun tarve ei ole vähentynyt toivotulla tavalla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Kuten tarkastuslautaus toteaa (tavoite 12.6), lastensuojelun tarve ei ole vähentynyt toivotulla tavalla. Toimiala jatkaa työtä lasten ja perheiden palvelujen vaikuttavuuden parantamiseksi em. kriittisen hyvinvointitavoitteen saavuttamiseksi.